

Allas lika värde – Om styrkan av positiva formuleringar

En interkulturalists observationer och funderingar

Av Uta Schulz

Värderingen eller grundtesen "allas lika värde" har en central betydelse för det svenska samhället. Och det är inte att undra på. Den skrivs fast i skollagen (bl.a.) och så sent som 2018 tar Skolverket upp "allas lika värde" i läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. Det vill säga att verkligen alla barn som lever i Sverige (för att de är underkastade skolplikt) lär sig denna grundläggande värderingen – oberoende av deras etniska, religiösa eller kulturella bakgrund. "Allas lika värde" är alltså central inom folkbildningen, genomsyrar därmed utbildningen, familjelivet, föreningslivet, arbetslivet, politiken.

Man behöver bara googla "grundlagen allas lika värde" och finner 153.000 inlägg.

Motsvarigheten i den tyska grundlagen som säkert alla tyskar kan återge spontant är nog: "Die Würde des Menschen ist unantastbar". Jag som interkulturalist lägger märke till två skillnader i dessa centrala värderingar som nog visar en kulturell tendens i Sverige och Tyskland.

Å ena sidan är den tyska varianten "Die Würde des Menschen ist unantastbar" mycket mer abstrakt. Det är definitivt en tendens i det tyska språket. Folk tror att ju mer abstrakt de uttrycker sig desto mer bildade verkar de vara. Alla som någonsin har läst ett brev av tyska myndigheter eller Finanzbehörde kan berätta det ena eller andra om det – även de med tyska som modersmål. Däremot följer svenska myndigheter sedan 1980-talet rekommendationen att uttrycka sig lätt och förståeligt. Och det märks när man t.ex. läser Skatteverkets publiceringar på webben. "Allas lika värde" eller "Alla människor är lika mycket värda" är lätt att förstå – speciellt när denna grundtes behandlas redan i förskolan och grundskolan.

Å andra sidan ligger styrkan i "allas lika värde" i att den är positivt formulerad. Så är det. Det är det vi strävar efter. "Die Würde des Menschen ist unan-

tastbar" däremot är negativt formulerad. Den är "okränkbar", INTE kränkbar. Det finns en viss benägenhet i tysk kultur att "vi tyskar" påpekar det vi inte gillar, inte vill. Det är mycket lättare att uttrycka än det man vill. I Tyskland finns det en tendens till (direkt) kritik och självkritik. Att påpeka det negativa är det tyska sättet för att finna lösningar och förbättringar, uppnå perfektion. Vi tar "omvägen" över det negativa så att säga. I stället för att säga vad vi vill och strävar efter. Det låter krångligt och det är det.

Och sedan finns ett fenomen till i modern hjärnforskning som bekräftar problematiken i negativa formuleringar. Den mänskliga hjärnan kan inte inte tänka. Ett litet test: Försök att INTE tänka på en violett flodhäst med gula och gröna prickar. Gick det bra? Det bara går inte. Så snart vi hör eller läser

något producerar vår hjärna bilder med just dessa sinnesintryck – oberoende på om det står "inte" eller det lilla "o" eller "un" framför.

Det är kanske just den lilla hemligheten varför "allas lika värde" är så lätt att ta till sig – den är positivt formulerad, lätt att lära, lätt att förstå. Det visar också barnens inlägg i församlingens tidning för barn, Barnbidraget. "Allas lika värde" är det vi vill, det vi strävar efter och den är djupt förankrad i svensk kultur, en svensk styrka.

Tema i nästa utgåva:

Omtanke

I nästa Kyrkobladet är temat "Omtanke". Hur tycker du att det är där du bor, på din arbetsplats eller i din idrottsförening? Inom familjen? Hur skulle du förklara ordet omtanke på tyska?

Vi på redaktionen är jättenyfikna på vad du tänker och tycker om temat "Omtanke". Skicka oss gärna dina tankar, upplevelser och åsikter! Vi ser fram emot ditt bidrag senast den 30 april 2021!

Mejla till:
hamburg@svenskakyrkan.se